

Konkurrerende årsaksfaktorer

v/ advokat Samuel Skrunes

17. april 2026 | Finseseminaret 2026

40+

Entreprise

TOP TIER FIRM

Legal500

EMEA
2024

CMS Kluge Advokatfirma AS

+ flere
Oslo
Stavanger
Bergen

Entreprise | Bergen

- Inngår i et av landets største fagmiljøer for entreprise.
- Spesialisert innen bygg- og anleggs-entrepriser, med standardkontraktene, endringsregimet og sluttoppgjør. Medforfattere til byggherreforskriften.
- Klienter fra mange av landets største byggherrer, rådgivere, entreprenører og bransjeorganisasjoner.
- Bistår gjennom alle faser av et byggeprosjekt:
 - Kontraktinngåelse- og strategi.
 - Oppfølging av kontraktsforhold underveis i byggeprosessen, og spørsmål om hvordan kontrakter skal tolkes.
 - Tvisteløsning
- Tett knyttet til avdelingen for offentlig sektor, et av landets ledende anskaffelsesrettslige fagmiljøer.

Samuel Skrunes
Partner
T +47 932 27 778
E samuel.skrunes@cms-kluge.com

Kjetil Sangolt
Partner
T +47 416 47 389
E kjetil.sangolt@cms-kluge.com

Ingrid Andreassen
Senioradvokat
T +47 480 02 262
E ingrid.andreassen@cms-kluge.com

Ragnhild Haugen
Advokat
T +47 974 66 661
E ragnhild.haugen@cms-kluge.com

Tomas Skare
Advokat
T +47 970 29 250
E tomas.skare@cms-kluge.com

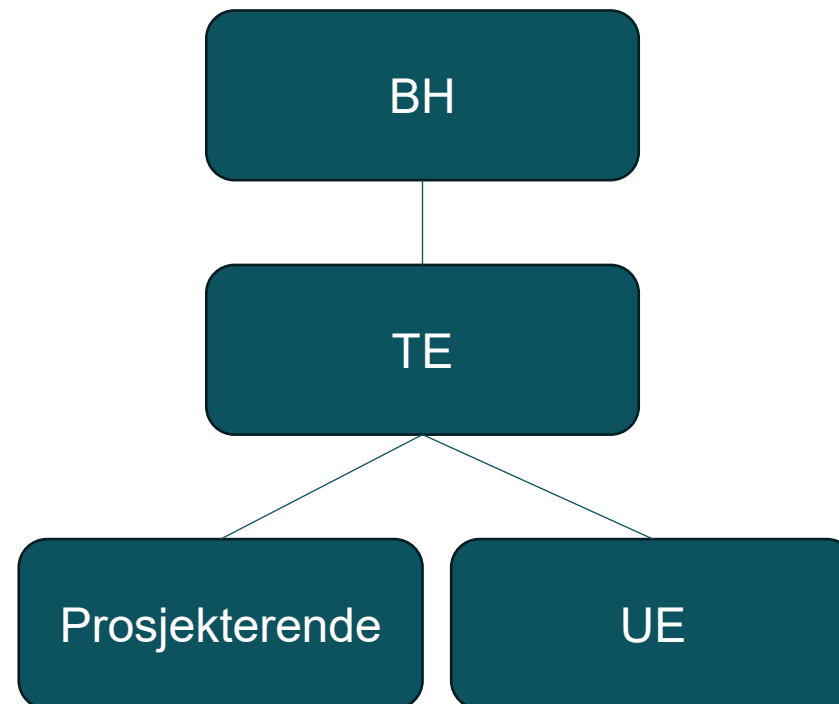
Anders Øya
Advokatfullmektig
T +47 942 30 486
E anders.oya@cms-kluge.com

Sebastian Rekdal
Advokatfullmektig
T +47 936 11 379
E sebastian.rekdal@cms-kluge.com

Noen eksempler på årsaksproblemer i entrepriseretten (som jeg ikke skal snakke om i dag)

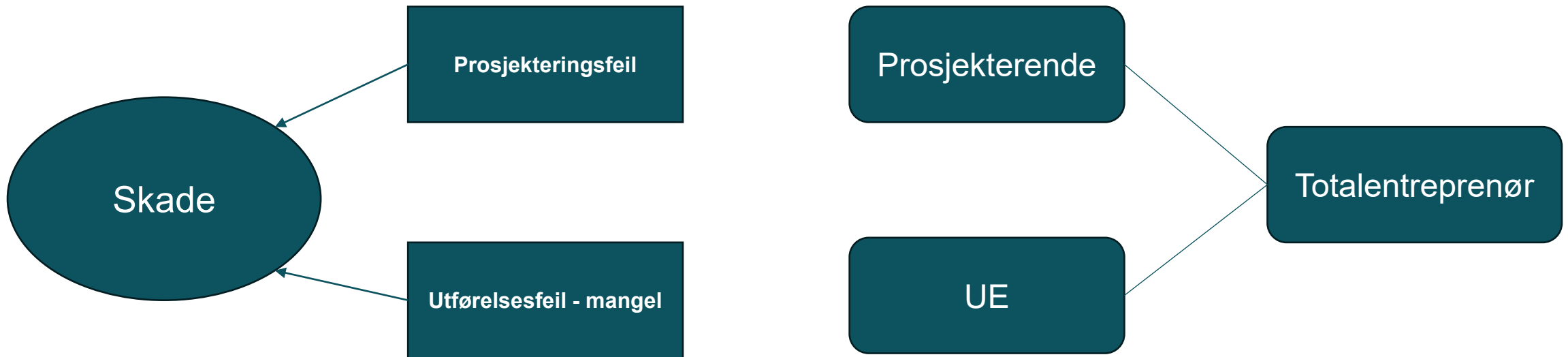
- Dagmulktspørsmål ved parallelle forsinkelser (konkurrerende årsaker)
 - Entreprenøren er forsinket, men BH forhold medfører en (nesten) like lang forsinkelse
 - Vegar Vatne, *Forsinkelsesrelaterte krav ved konkurrerende årsaker i entrepriseretten* (Lov og Rett 2025)

- Krav om vederlagsjustering der ekstrakostnadene skyldes dels BHs sene avklaringer og dels TE/UE/R
 - Forholdene har gjerne virket sammen
 - Fordeling mellom BE og E

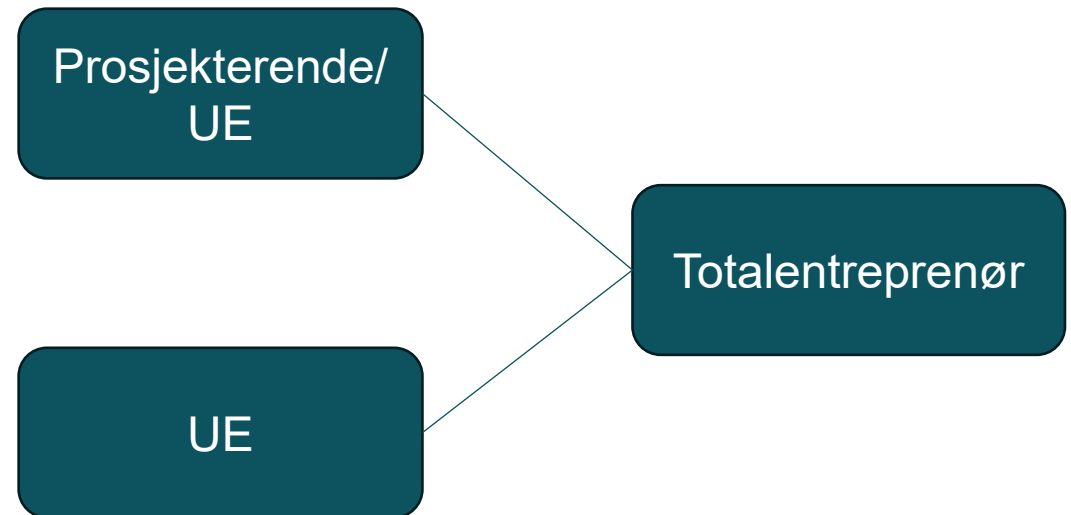
Problemstillingen – skader med flere årsaker

Kan TE kreve alt av den ene, eller må han gå på begge (samtidig) for en halvdel (eller en annen fordeling)?

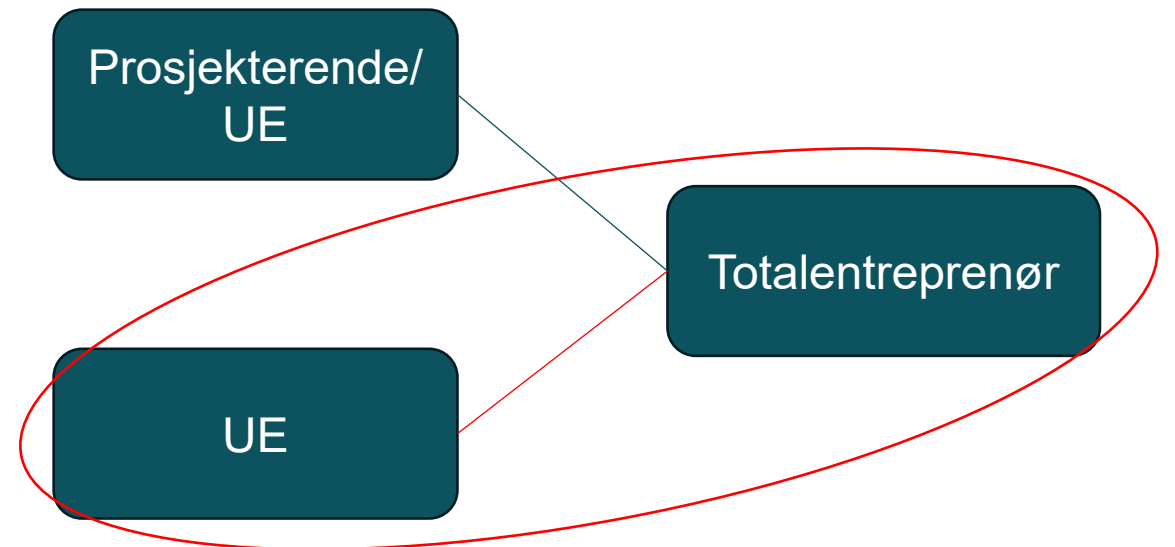
Problemstillingen

- Krav om **erstatning i kontrakt**
 - **Praktisk dilemma: Må begge saksøkes i samme sak?**
 - Ikke alltid ønskelig
 - Ikke alltid mulig
- Tre erstatningsvilkår:
 1. Erstatningsrelevant skade/Økonomisk tap
 2. Ansvarsgrunnlag
 3. Årsakssammenheng

Problemstillingen

- Krav om **erstatning i kontrakt**
 - **Praktisk dilemma: Må begge saksøkes i samme sak?**
 - Ikke alltid ønskelig
 - Ikke alltid mulig
- Tre erstatningsvilkår:
 1. Erstatningsrelevant skade/Økonomisk tap
 2. Ansvarsgrunnlag
 3. Årsakssammenheng
- Reduksjon av ansvar grunnet medvirkning?

Samvirkende og konkurrerende årsaksfaktorer

- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 400:
 - «*To eller flere årsaksfaktorer som har medvirket til en skade, uten at noen enkelt årsaksfaktor har vært tilstrekkelig til å volde skaden.*»
- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 401:
 - «*årsaksfaktorer som **hver for seg** er tilstrekkelige til å volde skaden, og som kan knyttes til samme skade.*»
- Felles problem – betingelseslæren løser ikke spørsmålet

Hva sier kontraktene om årsakssammenheng?

- Årsakssammenheng i entreprise
 - **NS 8401 pkt. 13.3 Erstatningsansvar**
 - OG kan kreve erstatning for «*påregnelig tap som følge av prosjekteringsfeil*»
 - **NS 8403 pkt. 8 Erstatningsansvar**
 - OG kan kreve erstatning for «*påregnelig økonomisk tap som følge av byggefeil*»
 - **NS 8405 pkt. 36.5 / NS 8407 pkt. 42.5 Erstatning ved mangel**
 - TE/E er «*ansvarlig for kostnadene til utbedring av skader på deler av bygget eller anlegget [...] når skaden er en følge av mangel [...]*»
- Ingen av kontraktene regulerer samvirkende eller konkurrerende årsaksfaktorer (naturlig nok)
- Det finnes flere dommer som gjelder vederlagsjustering, plunder og heft, o.l. der ansvarsforholdet mellom to kontraktsparter er behandlet
 - Men det hjelper ikke oss i med vår problemstilling
- Årsakssammenheng er et sentralt tema i den alminnelige erstatningsretten – naturlig å se hen til hvordan det løses der?

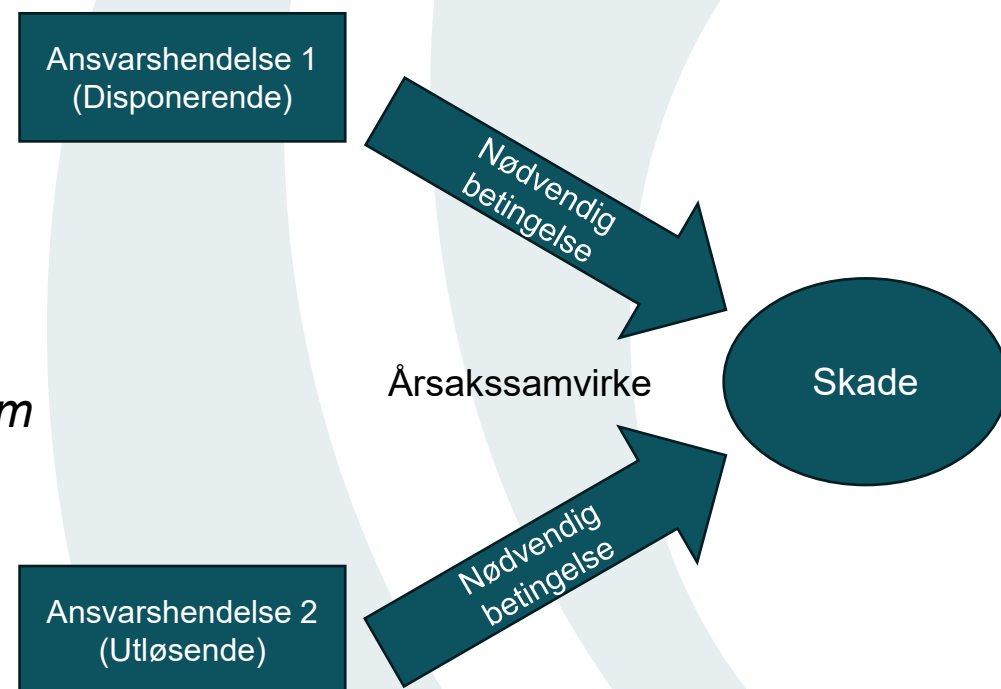

CMS Kluge

Samvirkende årsaksfaktorer

Samvirkende årsaksfaktorer

- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 400:
 - «To eller flere årsaksfaktorer som har medvirket til en skade, uten at noen enkelt årsaksfaktor har vært tilstrekkelig til å volde skaden.»
- Betingelseslæren - Rt. 1992 s. 64 (*P-pille II*)
 - Skaden må være nødvendig, dvs. «så vidt vesentlig» i årsaksbildet, for at det skal kunne knyttes ansvar til den
 - «Når det foreligger flere samvirkende skadeårsaker, vil noen av disse – de som tidsmessig inntreer først – kunne være "disponerende", mens en enkelt vil kunne fremtre som den "utløsende" årsak. Men såfremt de "disponerende" skadeårsaker er nødvendige for å fremkalle skaden, vil også de kunne være ansvarsbetingende.»

Ansvarsfordeling – Deliktserstatning

- **Utgangspunkt:** Alle nødvendige betingelser anses som årsaker til hele skaden, og behandles likt (*ekvivalensteorien*)
 - Rt. 2001 s. 320 *Psykoinvaliditet* (s. 334):
 - «Etter norsk erstatningsrett skal det i tilfeller hvor det foreligger samvirkende skadeårsaker, ikke foretas noen proratarisk fordeling av ansvaret. Hver skadeårsak som det kan knyttes ansvar til, hefter for hele skaden.»
- Lovfestede ansvarsfordelinger

Ansvarsfordeling – Deliktserstatning

- **Utgangspunkt:** Alle nødvendige betingelser anses som årsaker til hele skaden, og behandles likt (*ekvivalensteorien*)
 - Rt. 2001 s. 320 *Psykoinvaliditet* (s. 334):
 - «Etter norsk erstatningsrett skal det i tilfeller hvor det foreligger samvirkende skadeårsaker, ikke foretas noen proratarisk fordeling av ansvaret. Hver skadeårsak som det kan knyttes ansvar til, hefter for hele skaden.»
- Lovfestede ansvarsfordelinger
 - Skl. § 5-3 nr. 1 = solidaransvar

«Flere som plikter å betale erstatning for samme skade, svarer en for alle og alle for en.»

Ansvarsfordeling – Deliktserstatning

- **Utgangspunkt:** Alle nødvendige betingelser anses som årsaker til hele skaden, og behandles likt (*ekvivalensteorien*)
 - Rt. 2001 s. 320 *Psykoinvaliditet* (s. 334):
 - «Etter norsk erstatningsrett skal det i tilfeller hvor det foreligger samvirkende skadeårsaker, ikke foretas noen proratarisk fordeling av ansvaret. Hver skadeårsak som det kan knyttes ansvar til, hefter for hele skaden.»
- Lovfestede ansvarsfordelinger
 - Skl. § 5-3 nr. 1 = solidaransvar
 - Forurl. § 59 (2) = solidaransvar

«De som volder forurensninger som hver for seg eller til sammen er tilstrekkelige til å forårsake forurensningsskaden, er **solidarisk ansvarlige etter skadeerstatningsloven § 5-3.**»

Ansvarsfordeling – Deliktserstatning

- **Utgangspunkt:** Alle nødvendige betingelser anses som årsaker til hele skaden, og behandles likt (*ekvivalensteorien*)
 - Rt. 2001 s. 320 *Psykoinvaliditet* (s. 334):
 - «Etter norsk erstatningsrett skal det i tilfeller hvor det foreligger samvirkende skadeårsaker, ikke foretas noen proratarisk fordeling av ansvaret. Hver skadeårsak som det kan knyttes ansvar til, hefter for hele skaden.»
- Lovfestede ansvarsfordelinger
 - Skl. § 5-3 nr. 1 = solidaransvar
 - Forurl. § 59 (2) = solidaransvar
 - Sjøl. § 275 (3) = faktisk ansvar (forholdsmessig)

«Når feil eller forsømmelse på transportørens side sammen med en annen årsak har ført til tap, er transportøren bare ansvarlig i den utstrekning tapet skyldes feilen eller forsømmelsen.»

CMS Kluge

Konkurrerende årsaksfaktorer

Generelt

- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 401:
 - «årsaksfaktorer som **hver for seg** er tilstrekkelige til å volde skaden, og som kan knyttes til samme skade.»
- Ulike typer konkurrerende årsaker

Generelt

- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 401:
 - «årsaksfaktorer som **hver for seg** er tilstrekkelige til å volde skaden, og som kan knyttes til samme skade.»
- Ulike typer konkurrerende årsaker
 - Konkurrerende samtidige årsaksfaktorer

To eller flere tilstrekkelige årsaksfaktorer opptrer på samme tid.

*Eksempel: Vann i en elv blir forurenset og ubrukelig som drikkevann, som følge av **både** kloakkutslipp og avfall fra industribedrifter.*

(inspirert av Rt. 1931 s. 1096 Vestfos)

Generelt

- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 401:
 - «årsaksfaktorer som **hver for seg** er tilstrekkelige til å volde skaden, og som kan knyttes til samme skade.»
- Ulike typer konkurrerende årsaker
 - Konkurrerende samtidige årsaksfaktorer
 - Konkurrerende suksessive årsaksfaktorer

To eller flere tilstrekkelige årsaksfaktorer realiseres til ulik tid. Den etterfølgende årsaksfaktoren inntreffer «for sent». Kalles også «hypotetisk konkurrerende årsaker».

Eksempel: A skyter og dreper en hest. Dersom B senere skyter den samme hesten, har ikke B voldt hestens død.

- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 401:
 - «årsaksfaktorer som **hver for seg** er tilstrekkelige til å volde skaden, og som kan knyttes til samme skade.»
- Ulike typer konkurrerende årsaker
 - Konkurrerende samtidige årsaksfaktorer
 - Konkurrerende suksessive årsaksfaktorer
 - Alternative årsaker

To eller flere to tilstrekkelige årsaksfaktorer der det er uvisst hvilken av årsakene som har virket inn på skaden.

Eksempel: To av jaktlagets medlemmer løsner skudd ved uaktksomhet, men man finner bare én kule i liket, og det er umulig å fastslå hvilket skudd som rammet.

Generelt

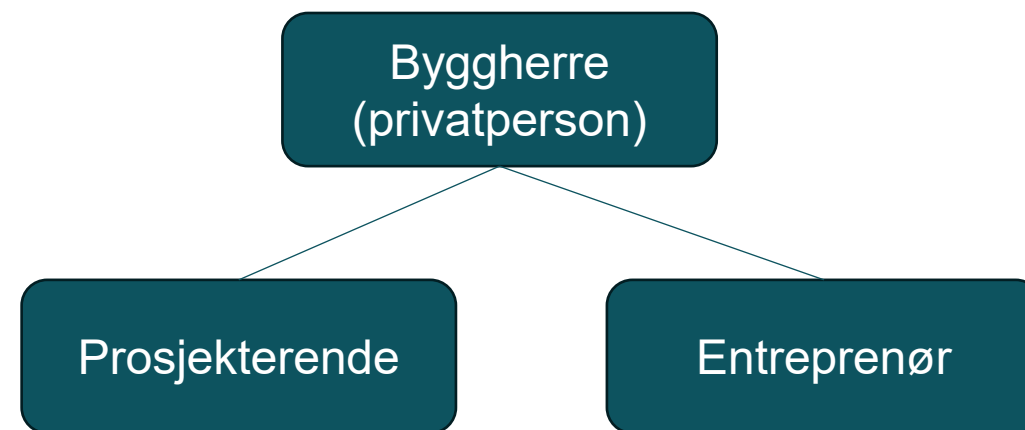
- Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019, s. 401:
 - «årsaksfaktorer som **hver for seg** er tilstrekkelige til å volde skaden, og som kan knyttes til samme skade.»
- Ulike typer konkurrerende årsaker
 - Konkurrerende samtidige årsaksfaktorer
 - Konkurrerende suksessive årsaksfaktorer
 - Alternative årsaker
- Solidaransvar

Rettskilder mer direkte fra entrepriseretten?

Rt. 1967 s. 1248

- Oppføring av hus på dårlige grunnforhold
- Prosjekterende (bygningssjefen(!)) anbefalte fundament uten tilstrekkelige grunnundersøkelser
- Utførende oppdaget at grunnen var svært dårlig, uten å varsle
- Huset fikk setninger
- Prosjekterende og Entreprenør ble holdt **solidarisk** ansvarlig
- Internt fordelte ansvaret seg $\frac{3}{4}$ på prosjekterende og $\frac{1}{4}$ på entreprenør pga. skyldgrad

LH-2022-142606 (Reitan leir)

- Totalentreprise – NS 8407
- BH: Forsvarsbygg
- E: Tryg forsikring (på vegne av 3 entreprenører)
- Krav: erstatning etter vannskade
- Skadene:
 - 95 000 liter vann kom inn i kjelleren
 - Kjelleren ble tatt ut av funksjon i lang tid

Konkurrerende årsaker:

- E1 la trekkerør, trekkekumme samt gravd kabelgrøfter
- E2 hadde trukket kabler i to trekkerør fra trekkekum nr. 2.
- E3 hadde trukket to oljeledninger fra trekkekum nr. 1.

Trekkerørene var verken tettet midlertidig eller permanent. Dette gjaldt både innvendig mot vegg til fyrrom og utvendig i trekkekummene.

Foto: fra lagmannsrettens dom

LH-2022-142606 (Reitan leir)

- Lagmannsrettens vurdering:
 - Viste til alminnelig erstatningsrettslige regler
 - Johs. Andenæs (1941) – *solidaransvar*

I dette tilfellet er det tre selvstendige skadevoldere, Veinor AS, Haneseth Bodø AS og Nilsson AS som hver for seg har opptrådt uaktsomt i strid med profesjonsansvaret og forårsaket skade. Den enkelte handling har vært en medvirkende årsak til resultatet, og kravet til rettslig årsakssammenheng er dermed oppfylt.

Skadevolderne blir solidarisk ansvarlig for skadelidtes tap. I det innbyrdes forholdet mellom skadevolderne må de bære en lik del av erstatningsbeløpet.

- Konklusjon: **solidarisk ansvarlige**

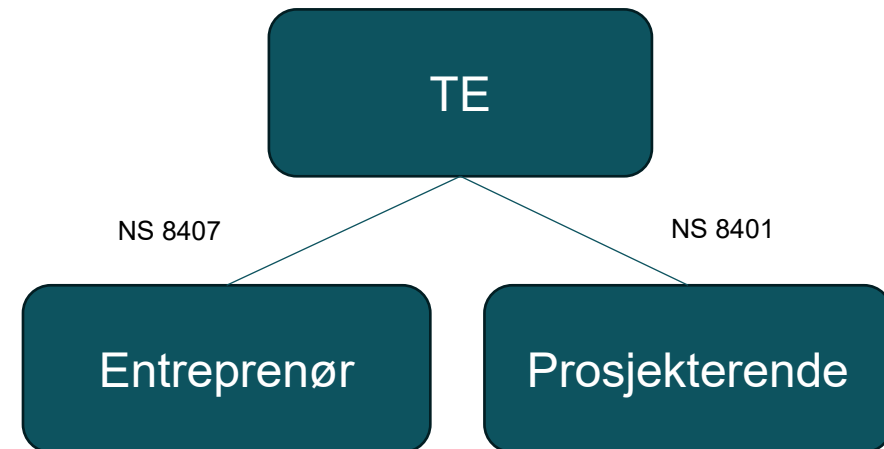
Foto: fra lagmannsrettens dom

Konklusjon

- Solidaransvar
- Og alle totalentreprenører kunne dra lykkelige hjem fra Finse?
- Nei, det er kanskje ikke så enkelt likevel...

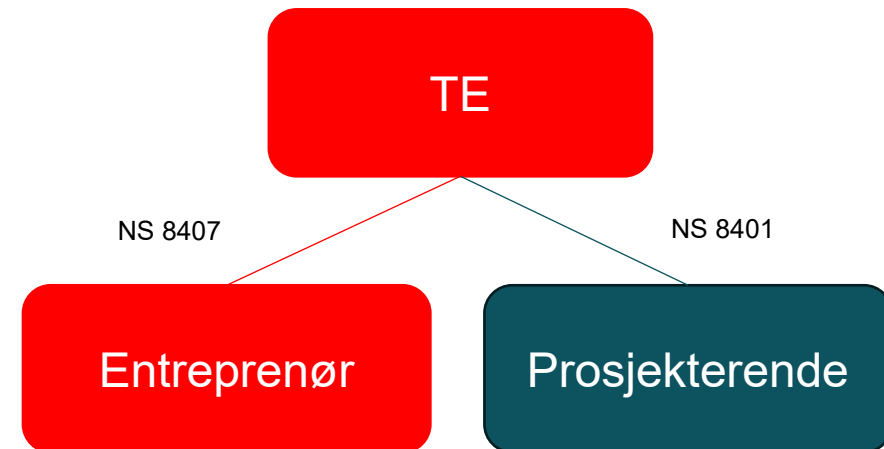
Er det da tilstrekkelig å saksøke den ene? - medvirkningsproblemet

- NS 8401 pkt. 13.3 (2)
 - «Kan deler av feilen henføres til oppdragsgiverens forhold, eller **har han ved uaktsomhet medvirket** til det økonomiske tapet, reduseres den prosjekterendes ansvar forholdsmessig»
- Hvem er «han»?
 - Oppdragsgiver/TE
 - Men inkluderer det oppdragsgivers øvrige kontraktsparter? (passiv identifikasjon)

Er det da tilstrekkelig å saksøke den ene? - medvirkningsproblemet

- NS 8401 pkt. 13.3 (2)
 - «Kan deler av feilen henføres til oppdragsgiverens forhold, eller **har han ved uaktsomhet medvirket** til det økonomiske tapet, reduseres den prosjekterendes ansvar forholdsmessig»
- Hvem er «han»?
 - Oppdragsgiver/TE
 - Men inkluderer det oppdragsgivers øvrige kontraktsparter? (passiv identifikasjon)

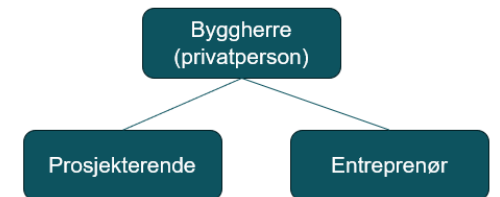

Er det da tilstrekkelig å saksøke den ene? - medvirkningsproblemet

- Rt. 1967 s. 1248
 - Tingretten – la deler av skylden på BH
 - Burde selv ha sørget for å innhente grunnundersøkelser
 - En annen av hennes prosjekterende hadde utvist skyld
 - LMR og flertallet i HR mente at hun ikke hadde utvist skyld – kunne ikke holdes ansvarlig for den andre prosjekterende, men uklart hvorfor
 - Mindretallet var enig i at BH pliktet og sikre seg nødvendig assistanse – men skriver ikke noe om evt. passiv identifikasjon

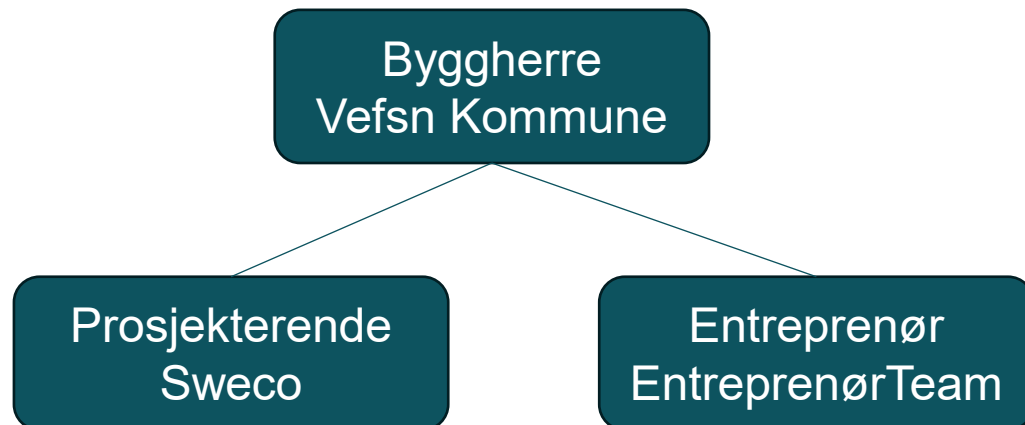
Rt. 1967 s. 1248

- Oppføring av hus på dårlige grunnforhold
- Prosjekterende (bygningssjefen(!)) anbefalte fundament uten tilstrekkelige grunnundersøkelser
- Utførende oppdaget at grunnen var svært dårlig, uten å varsle
- Huset fikk setninger
- Prosjekterende og Entreprenør ble holdt solidarisk ansvarlig
- Internt fordelte ansvaret seg $\frac{3}{4}$ på prosjekterende og $\frac{1}{4}$ på entreprenør pga skyldgrad

LH-2020-42308 (Kippermoen idrettshall)

- Sweco var erstatningsansvarlig – men EntreprenørTeam hadde også gjort utførelsesfeil som medvirket til at skaden oppsto og utviklet seg raskere
- Entreprenøren ble identifisert med byggherren
- Swecos ansvar ble halvert

I utgangspunktet svarer Sweco fullt ut for utbedring av skader som kan føres tilbake til prosjekteringsfeil, jf. Rt-2001-337. Spørsmålet er om omfanget av Swecos ansvar skal reduseres på grunn av forhold på Vefsn kommunes side, herunder feil gjort av utførende. Byggherren må her identifiseres med den kontraktshjelperen, i dette tilfellet EntreprenørTeam som han har betrodd ansvaret for å utføre en bestemt funksjon i prosjektet, jf. Viggo Hagstrøm og Herman Bruserud, *Entrepriserett*, side 198-199 med videre henvisninger, blant annet til [Rt-1917-673](#).

Det er, som nevnt i punkt 3.5 ovenfor, flere samvirkende årsaksfaktorer til skadene på Kippermoen, selv om lagmannsretten har kommet til at det er forhold på Swecos side som er så vesentlige at det er naturlig å knytte ansvar til dem for samtlige skader. Mangelfull utførelse og manglende kompetanse fra EntreprenørTeams side har også medført at skadene oppsto og til at de raskere utviklet seg negativt. Tingretten, som også var satt med fagkyndige meddommere, har knyttet noe større ansvar til Swecos prosjekteringsfeil enn til EntreprenørTeams utførelsesfeil. Tingretten har ikke begrunnet sin ansvarsfordeling nærmere. De sakkyndige vitnene har for lagmannsretten ikke kunnet angi hvor stor andel av skadene som kan knyttes til prosjekteringsfeilene, og hvor stor andel som utførende svarer for. Partene selv har viet spørsmålet liten oppmerksomhet. Det forhold at kommunen før ankeforhandlingen inngikk forlik med EntreprenørTeam om at de skal betale kommunen 4 050 000 kroner, er ikke av betydning for lagmannsrettens vurdering av graden av medvirkning.

Lagmannsretten har etter en skjønnsmessig helhetsvurdering av årsaksforholdene, som er drøftet ovenfor i punkt 3.5, kommet til at forhold på utførendes side, som kommunen svarer for, er av et slikt omfang at Swecos ansvar for skadene halveres.

LH-2023-69764 (Bodø Havn)

- Utførelsesentreprise – NS 8405
- BH: *Staten (Kystverket)*
- E: *Consto Anlegg Nord AS (Consto)*
- R: Multiconsult
- Celle H5 revnet – forurensende masser i havet
 - Ca. 3500 – 4000 m³
- Sannsynliggjort samvirkende årsaker
 - Prosjekteringsfeil (BH/Rs risiko)
 - Utførelsesfeil (Es risiko)

I den foreliggende partskonstellasjonen står skadevolder mot skadevolder. Det er lagmannsrettens oppfatning at ansvaret for kollapsen skal deles likt mellom partene. Resultatet blir det samme om dette begrunnes direkte i betingelseslæren eller i medvirknings- eller avkortningsbestemmelser.

Kystverket og Consto må bære ansvaret for halvparten hver av forsinkelser og kostnader som skyldes kollapsen.

- **Konklusjon: delt ansvar (50/50)**
- **BH tilkjent regresskrav mot MC**

Treng av nåler

Fylling av celler, mal fjernes etter en stund

Tønne-effekt / «Barrel-effect»
Ringtrekk i låser (omkrets utvides)

Foto: Fra lagmannsrettens dom

Juridisk teori – fra alminnelig erstatningsrett

- Hagstrøm – Passiv identifikasjon (1988)
- *Selv om rettskildematerialet må innrømmes å være meget sparsomt, synes det å være en tendens til å foreta identifikasjon mellom skadelidte og skadevolder når de står i avtaleforhold med hverandre. Det er riktignok ikke gitt at ethvert avtaleforhold skal ha slike konsekvenser. Rettspolitisk synes det å være grunn til å kreve en viss nærhet mellom partene, slik at det legges vekt på kontraktsforholdets varighet og karakter. Ved å ta slike hensyn kan det nok innvendes at denne kategorien får et nokså konturløst omriss. Men det synes nødvendig for ikke å favne for vidt.*
- Askeland - Erstatningsrettslig identifikasjon (2002)
- *For egen regning vil jeg også bygge ut synspunktet på følgende måte: Når prosjektøren culpøst misligholder, utgjør dette et brudd på byggherrens plikter overfor entreprenøren i kontrakten mellom disse parter. En forutsetning for at entreprenøren gikk inn i kontrakten var at prosjektøroppgaven var uklanderlig utført. Når det inntreffer skade som dels skyldes prosjektørens uaktsomhet, er denne forutsetningen brutt. Dette bør få konsekvenser for byggherrens krav mot entreprenøren. Byggherren kan ikke stilles som om prosjektøren var en utenforstående, tilfeldig skadevolder.*

Juridisk teori – fra alminnelig erstatningsrett

- Hagstrøm/Stenvik, Erstatningsrett
- «Passiv identifikasjon ble statuert mellom byggherren og hans arkitekt i en dom i Rt. 1917 s. 673. En entreprenør ble ikke holdt ansvarlig for setningsskader, da fundamenteringsplanen var utarbeidet av byggherrens arkitekt. I tråd med resultatet i denne dommen, må det i dag anses som hovedregelen i kontraktsforhold at hver part identifiseres med sine kontraktshjelpere.»
- «Tanken er at det skal være uten betydning for rettighetsforholdet mellom kontraktspartene hvordan de velger å organisere inngåelsen og oppfyllelsen av kontrakten.»

«Oppsummeringsvis synes det å være grunnlag for å oppstille en hovedregel om passiv identifikasjon med ansatte og organer, og med oppdragstakere i betroelsestilfellene. For andre oppdragsforhold og tilknytninger lar det seg vanskelig oppstille faste utgangspunkter. Hvert tilfelle må vurderes for seg. En oppdragsavtale i seg selv gir ikke grunnlag for identifikasjon. Det må foreligge noe mer. Det bør legges vekt på hvor nær tilknytningen var mellom skadelidte og medvirkeren, og i hvis interesse medvirkeren har handlet. Ved å legge til grunn en slik skjønnsmessig identifikasjonsregel, kan det nok innvendes at denne kategorien får et nokså konturløst omriss. Men det synes nødvendig for å oppnå rimelige og hensiktsmessige resultater i de mange uensartede situasjoner som kan tenkes å oppstå.»

Noen reelle hensyn

- Mot passiv identifikasjon
 - Skadelidte kan bli sittende igjen med deler av tapet
 - Tilfeldig fordel for skadevolder
- For passiv identifikasjon
 - Skadelidtes valg blir på avgjørende
 - Skadelidte har valgt sin kontraktsmedhjelper – bør også ha konkurs-risikoen
- Konkret rimelighet
 - Skyldgrad
 - Partenes stilling
 - Mulighet til pulverisering av tapet
 - ...

Oppsummering?

- Rettskildebildet er uklart – og litt sprikende
- Større sannsynlighet for solidaransvar når man saksøker alle (og det dermed kanskje er mindre viktig)
- Er vi innenfor eller utenfor kontraktsreguleringene om tilleggskrav?
- Kan tyde på at man faller tilbake på det mest grunnleggende (og uklare) erstatningsrettslige utgangspunkt – hvem er nærmest å bære tapet...
- Betyr at resultatet kan variere basert på variasjon i saksforhold – og hvordan prosessen legges opp
 - *«Det er imidlertid mulig at den vesentligste årsak til resultatet i dommen lå i søksmålets utforming. Det er en psykologisk og praktisk realitet at det materielle spørsmålet etter omstendighetene vil styres av hvordan saken prosessuelt er anlagt.»*
- Skyldgrad for de ansvarlige vil ha betydning
- Hvor trygg er man på at det er reelt konkurrerende årsaker?
- Har bidraget til den ene økt skaden som ellers den andre ville vært ansvarlig for?
- Man kan neppe stole på at man får gjennomslag for solidaransvar
- Sikrest å saksøke begge der man kan...

CMS Kluge

Wiederholungen im Bild